

Упатство за аплицирање
Фонд за граѓански итни случаи

Содржина

1. За фондот	2
2. Што нуди фондот	3
3. Опсег и подобност.....	3
4. Постапка за аплицирање	6
5. Како се разгледуваат апликациите	7
6. Прилог I – Основни вредности	9
7. Прилог II - Декларација за политички изложени лица	11

1. ЗА ФОНДОТ

Фондот за граѓански итни случаи е регионален механизам за брза реакција создаден за поддршка на граѓанските актери кои се соочуваат со ненадеен или ескалирачки притисок што ја загрозува нивната безбедност, нивната работа или нивната способност да дејствуваат во јавен интерес. Тоа е механизам за грантови ориентиран кон итни случаи и заштита, дизајниран да одговори на непосредни ризици, а не да поддржува долгорочни програмски активности.

Низ цела Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Косово, Црна Гора, Северна Македонија и Србија, организациите на граѓанското општество, неформалните иницијативи, независните непрофитни медиуми и индивидуалните активисти се сè повеќе изложени на правно вознемирување, заплашување, дигитални напади, кампањи за клевета и други форми на притисок насочени кон замолчување на критичките гласови. Овие ситуации честопати се одвиваат брзо, оставајќи малку време за потпирање на стандардни процедури за финансирање или институционална поддршка. Кога ќе се појави закана, способноста за итен одговор може да биде одлучувачка.

Фондот за граѓански итни случаи постои за да одговори токму во овие моменти. Тој обезбедува брза, флексибилна и пропорционална поддршка за ублажување на итни ризици, стабилизирање на ситуации на акутен притисок и заштита на способноста на граѓанските актери безбедно и одговорно да продолжат со својата работа. Поддршката може да комбинира мала, насочена финансиска помош со експертска поддршка како што се правна помош, дигитални или физички безбедносни мерки, привремено преместување или психосоцијална грижа, во зависност од природата и итноста на ситуацијата.

Фондот не е наменет да го замени долгорочното финансирање или да се справи со предизвиците за структурна одржливост. Наместо тоа, тој е дизајниран да ја пополни критичната празнина помеѓу моментот кога ќе се појави закана и моментот кога ќе стане достапна долгорочна поддршка.

Фондот за граѓански итни случаи го спроведуваат заеднички Фондацијата Траг и Косовската фондација за граѓанско општество (ФГОК) и е поддржан преку механизам за здружено финансирање од филантропски фондации посветени на заштитата на граѓанскиот простор во регионот.

Секој партнер води одредени земји за да обезбеди контекстуална точност и брз одговор:

Водечка организација	Опфатени земји
Фондација Траг	Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Хрватска
ФГОК	Косово, Албанија, Северна Македонија

2. ШТО НУДИ ФОНДОТ

- a. Брзи одлуки и исплата: во рок од 72 часа до 7 дена
- b. Флексибилна поддршка: без фиксен лимит или времетраење
- c. Комбинирана помош: мали итни грантови плус стручна придружба (правна, дигитална безбедност, преселба, психосоцијална поддршка)

3. ОПСЕГ и ПОДОБНОСТ

3.1 Дефиниција на итни случаи

Фондот ја дефинира итни случаи како итна ситуација што создава непосреден или кумулативен ризик за безбедноста, сигурноста или функционирањето на актерите на граѓанското општество во Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Косово, Црна Гора, Северна Македонија и Србија. Кумулативниот ризик се однесува на ситуации каде што притисокот брзо ескалира и може да доведе до акутна штета доколку не се реши навремено.

Ова може да вклучува:

- a. Целни закани и вознемирување
- b. Правни или административни напади (на пр., SLAPP-и, казнени ревизии)
- c. Ненадејни истраги или регулаторен притисок
- d. Закани за дигитална или физичка безбедност
- e. Рации, апсења, притворања
- f. Заплenuвање на опрема
- g. Кампањи за клевета, напади со дезинформации
- h. Ограничувања за здружување, собирање или изразување

Околности како што се постепено намалување или повлекување на донаторското финансирање, рутински оперативни или финансиски тешкотии, предизвици за долгорочна одржливост, флукуација на персонал, потреби за стратешко планирање или доцнења во одобрувањето на проектот **не се третираат како итни случаи**. Слично на тоа, внатрешните организациски спорови, проблемите со управувањето, планираните преместувања или очекуваните регулаторни барања што не вклучуваат акутен ризик спаѓаат надвор од делокругот на Фондот.

3.2 КОЈ МОЖЕ ДА АПЛИЦИРА?

Фондот е отворен за низа граѓански актери кои работат во земјите опфатени со програмата. Подобноста е структурирана во три категории:

A. Регистрирани организации на граѓанското општество

Граѓанските организации кои се законски регистрирани во која било од земјите кои ги исполнуваат условите можат да аплицираат за поддршка.

Ова вклучува, но не е ограничено на:

- a. Организации за надзор и одговорност
- b. Иницијативи за човекови права, феминистички, предводени од малцинства, еколошки и други иницијативи на маргинализирани групи
- c. Независни, непрофитни медиуми

В. Неформални групи и движења

Неформалните, нерегистрирани групи или движења активни во рамките на географскиот опсег на Фондот се подобни за поддршка. Фондот признава дека многу граѓански иницијативи и форми на активизам функционираат неформално, особено во контексти на зголемен притисок или ризик.

Како општ и претпочитан пристап, поддршката на неформалните групи се обезбедува преку договор за фискално спонзорство со регистрирана организација на граѓанското општество. Во такви случаи, Фискалниот спонзор дејствува како формален апликант и носител на грантот, администрирајќи ги средствата во согласност со финансиските и правните стандарди на Фондот, додека неформалната група ги спроведува одобрените активности. Фискалното спонзорство се охрабрува бидејќи често овозможува побрзо спроведување, појасна одговорност и посилна организациска поддршка за групата за време и по вонредната состојба.

Кандидатите се охрабруваат, доколку е можно, сами да идентификуваат соодветен фискален спонзор, како што е доверлива организација на граѓанското општество со која веќе соработуваат или се чувствуваат удобно да работат. Сепак, поседувањето фискален спонзор не е услов за аплицирање. Неформалните групи кои сè уште немаат фискален спонзор сè уште се охрабруваат да поднесат апликација. Доколку апликацијата е оценета како релевантна и итна, Фондот може да им помогне на кандидатите во идентификувањето на соодветен фискален спонзор или истражување на други соодветни аранжмани. Во исклучителни случаи, каде што фискалното спонзорство не може да се организира навремено, безбедно или соодветен начин поради природата или итноста на итната состојба, Фондот може да обезбеди поддршка преку директни плаќања на одобрени добавувачи или даватели на услуги, координирани од Фондот, со цел да се осигури дека итните ризици се решаваат без одложување. Доколку се користи фискално спонзорство, помеѓу неформалната група и Фискалниот спонзор се склучува Договор за фискално спонзорство, во кој се утврдуваат улогите, одговорностите и одговорноста. Фондот го става на располагање образец на Договор за фискално спонзорство за да ги поддржи кандидатите и спонзорите во брзото и доследно воспоставување на овој аранжман.

С. Поединци/активисти

Поединци и активисти кои работат во рамките на географскиот опсег на Фондот имаат право на поддршка. Како општ пристап, поддршката за поединци и активисти се обезбедува преку директни плаќања до одобрени добавувачи или даватели на услуги; не се дозволени плаќања во готово или директни трансфери до индивидуални апликанти/приматели на грантови. Ова може да вклучува, на пример, плаќања за правна помош, дигитална или физичка безбедносна поддршка, привремено преместување или психосоцијална грижа. Овој пристап му овозможува на Фондот брзо да реагира, а воедно да ги минимизира административните и безбедносните ризици за поединците.

Поединците и активистите не треба да имаат никакви даватели на услуги или аранжмани во моментот на аплицирање. Кога апликацијата е оценета како релевантна и итна, Фондот може да им помогне на апликантите во идентификувањето на соодветни даватели на услуги и координирањето на потребната помош.

Во некои случаи, кога е соодветно, безбедно и релевантно за природата на бараната поддршка, поддршката на поединци или активисти може да се администрира преку аранжман за фискално спонзорство со регистрирана организација на граѓанското општество која дејствува како формален носител на грантот. Фискалното спонзорство не е услов за аплицирање и се разгледува од случај до случај, во зависност од контекстот, ризиците и видот на интервенција.

Кога се користи фискално спонзорство, се склучува Договор за фискално спонзорство помеѓу поединецот или активистот и Фискалниот спонзор, во кој се утврдуваат улогите, одговорностите и одговорноста. Фондот го става на располагање образец за Договор за фискално спонзорство за поддршка на навремени и конзистентни аранжмани.

3.3 ВИДОВИ НА ПОДДРШКА

Нема фиксна големина или **времетраење на грантот**. Комитетот за евалуација ќе процени дали големината и времетраењето на грантот предложени во апликациите се пропорционални на ситуацијата и итноста што се јавува. Големината и времетраењето на секоја интервенција ќе се одредат врз основа на итноста, ризиците и контекстот опишан во апликацијата, осигурувајќи дека поддршката останува насочена, пропорционална и строго поврзана со итната состојба.

Кандидатите се охрабруваат, доколку е можно, сами да идентификуваат соодветен фискален спонзор, како што е доверлива организација на граѓанското општество со која веќе соработуваат или се чувствуваат удобно да работат. Сепак, поседувањето фискален спонзор не е услов за аплицирање. Неформалните групи кои сè уште немаат фискален спонзор сепак се охрабруваат да поднесат апликација. Кандидатите можат да предложат

издвојување до 10% од вкупниот буџет на грантот за административни трошоци што треба да се платат на фискален спонзор одговорен за администрирање на средствата во нивно име. Доколку апликацијата е оценета како релевантна и итна, Фондот може да им помогне на кандидатите во идентификувањето соодветен фискален спонзор или истражување на други соодветни аранжмани. Во исклучителни случаи, кога фискалното спонзорство не може да се организира навремено, безбедно или соодветен начин поради природата или итноста на итната состојба, Фондот може да обезбеди поддршка преку директни плаќања на одобрени добавувачи или даватели на услуги, координирани од Фондот, со цел да се обезбеди без одложување решавање на итните ризици. Кога се користи фискално спонзорство, се склучува Договор за фискално спонзорство помеѓу неформалната група и Фискалниот спонзор, во кој се утврдуваат улогите, одговорностите и одговорноста. Фондот го става на располагање образец на Договор за фискално спонзорство за да ги поддржи апликантите и спонзорите во брзо и доследно воспоставување на овој аранжман.

3.4 ПОДОБНОСТ НА ОПЕРАЦИИ И ТРОШОЦИ

Секои итни, неопходни и пропорционални трошоци што директно го ублажуваат ризикот или обезбедуваат континуитет, вклучувајќи:

- a. Правни услуги
- b. Безбедносни мерки
- c. Психолошка поддршка
- d. Патување/преместување
- e. Привремени оперативни трошоци
- f. Мерки за безбедност на комуникацијата
- g. Итна дигитална заштита
- h. Директни плаќања на даватели на услуги

НЕПОДОБНИ ТРОШОЦИ

- a. Неоправдани или прекумерни трошоци
- b. Неитна опрема или долгорочни трошоци за проекти
- c. Трошоци во корист на комерцијални или политички интереси
- d. Премостувачки фондови кои првенствено се наменети за покривање на општите организациски дефицити или долгорочно основно финансирање.
- e. Трошоци кои не се директно поврзани со конкретната итна состојба или со договорената интервенција.
- f. Трошоци кои се јасно над стандардните пазарни цени без соодветно оправдување.

3.5 ИСКЛУЧОЦИ

Фондот НЕМА да поддржува:

- a. Политички партии или актери кои ги унапредуваат партиските интереси
- b. Лобирачки кампањи или законодавно застапување за партиска корист
- c. Профитни организации
- d. Актери чии дејствија или јавни ставови се спротивни на целите и вредностите на Фондот, вклучувајќи ги и оние кои ги поткопуваат човековите права, демократските принципи или еднаквоста. Субјекти вклучени во нелегални активности, тероризам или перење пари
- e. Групи кои претставуваат значителен ризик за репутацијата
- f. Предлози кои се надвор од опсегот на вонредната состојба, како што е дефинирано во програмата
- g. Субјекти кои не докажуваат дека нивната работа е во рамките на непрофитната сфера

4. ПОСТАПКА ЗА АПЛИЦИРАЊЕ

Апликациите се поднесуваат исклучиво преку заедничкиот онлајн формулар достапен на веб-страницата на Фондот. Формуларот е дизајниран да биде едноставен и лесен за користење и не бара од апликантите да креираат сметка или да поминат низ посебен процес на регистрација. Ги содржи само основните информации потребни за проценка на итната состојба и планирање на соодветен одговор.

Формуларот е достапен на албански, босански, хрватски, црногорски, српски, англиски и македонски јазик. Апликантите можат да го пополнат и поднесат формуларот на кој било од овие јазици.

Откако апликантот ќе ја избере земјата во која работи, пополнетата апликација автоматски се пренасочува кон соодветната организација за имплементација (Фондацијата Траг или ФГОК) за проценка. Ова осигурува дека секоја апликација е разгледана од тим со контекстуално познавање на земјата, додека одржува единствена, унифицирана точка за влез за сите апликанти.

4.1 Потребни информации во апликацијата

Онлајн формуларот за апликација ќе бара од апликантите да:

- Дадат клучни информации за организацијата, неформалната група или поединецот (вклучувајќи го и правниот статус, доколку е применливо) и краток опис на нивната работа/активизам и искуство во областа;
- Го опишат проблемот или заканата со која се соочуваат, вклучувајќи го контекстот, одговорните актери (доколку се познати) и зошто ситуацијата е значајна;
- Објаснат итноста и потенцијалното влијание, вклучително и што веројатно ќе се случи во наредните денови или недели доколку не се обезбеди поддршка;
- Наведат 3–5 клучни активности што предлагаат да ги преземат како одговор на ситуацијата и резултатите што ги очекуваат (на пр. намален ризик, продолжување на работата);
- Да презентираат едноставен резиме на буџетот со главните буџетски ставки и вкупниот побаран износ;
- Наведат дали побарале или добиле слична поддршка од други извори.

Доколку имате какви било прашања или загрижености во врска со постапката или апликацијата за грант, испратете ни е-пошта на info@civicermergencyfund.com.

Сите прашања и одговори во врска со апликацијата ќе бидат објавени во делот за прашања и одговори на веб-страницата на Фондот. На апликантите им се препорачува да го проверат овој дел кој е објавен на веб-страницата.

Како дел од поднесувањето, од секој апликант ќе биде побарано да потврди дека:

- Информациите дадени во апликацијата се вистинити и точни според нивното најдобро знаење;
- Не се политички експонирано лице (ПЕЛ) или, каде што е применливо, дека ниедно ПЕЛ не зазема водечка позиција во нивната организација;
- Прифаќаат и се обврзуваат да ги почитуваат основните вредности на Фондот, вклучително и почитување на човековите права, недискриминацијата и демократските принципи.

5. КАКО СЕ РАЗГЛЕДУВААТ АПЛИКАЦИИТЕ

5.1 Клучни размислувања

Апликациите се разгледуваат со користење на контекстуален и пропорционален пристап, водени од збир на основни критериуми и размислувања. Размислувањата подолу ги објаснуваат главните аспекти што го обликуваат начинот на кој апликациите се разгледуваат во пракса.

Општо земено, Фондот разгледува дали барањето спаѓа во неговата цел и вредности и дали се однесува на ситуација каде што е потребна итна, ориентирана кон заштита поддршка.

Исто така, се земаат предвид непосредноста и сериозноста на ризикот, заедно со тоа дали предложената поддршка е соодветна на ситуацијата и веројатно ќе помогне во ублажување на штетата или стабилизирање на ситуацијата на краток рок.

Се обрнува внимание на целокупната веродостојност и кохерентност на апликацијата, земајќи го предвид контекстот во кој се јавува ситуацијата и информациите што разумно можат да се обезбедат во итни услови.

Доколку е релевантно, Фондот, исто така, разгледува дали предложените активности можат да се спроведат безбедно и одговорно и дали обемот и трошоците на барањето се пропорционални на опишаната итна состојба.

5.2 ПРОЦЕС НА ПРЕГЛЕД

Апликациите се разгледуваат во согласност со размислувањата наведени во Дел 5.1, користејќи контекстуален и пропорционален пристап што ја одразува итната природа на Фондот. Прегледот е дизајниран да поддржи навремено и одговорно донесување одлуки, а воедно да се обезбеди дека апликациите се разгледуваат праведно и доследно. Секој партнер за имплементација ги разгледува апликациите поврзани со земјата или земјите под негова одговорност.

Како дел од прегледот, апликациите се разгледуваат за да се потврди дека спаѓаат во рамките на делокругот на Фондот и се однесуваат на ситуација што ја исполнува дефиницијата за вонредна состојба. Апликациите што јасно спаѓаат надвор од мандатот на Фондот или не се однесуваат на вонредна состојба не се разгледуваат.

Апликациите што продолжуваат се разгледуваат за да се утврди дали и како Фондот може да обезбеди соодветна и навремена поддршка како одговор на опишаната ситуација. Доколку е потребно за подобро разбирање на контекстот, итноста или предложениот одговор, Фондот може да побара дополнителни информации или појаснувања од подносителот на барањето за време на процесот на преглед, земајќи ја предвид временски чувствителната природа на вонредните ситуации.

Паралелно, може да се спроведат пропорционални проверки за да се осигури дека поддршката може да се обезбеди одговорно и во согласност со принципите на Фондот. Овие проверки се прилагодени на видот и обемот на бараната поддршка и може да вклучуваат основна проверка на подобноста, правниот статус или аранжманите за фискално спонзорство и други стандардни аспекти на интегритет, без одложување на итната помош.

Кандидатите се информираат преку е-пошта за исходот од нивната апликација во писмена форма откако ќе се донесе одлука.

6. ИЗВЕСТУВАЊЕ

Барањата за известување во рамките на Фондот за граѓански итни случаи се дизајнирани да бидат едноставни, пропорционални и соодветни на вонредни ситуации.

Од поддржаните организации, неформални групи или поединци ќе биде побарано да дадат краток наративен преглед за тоа како е искористена поддршката и какви непосредни резултати се постигнати, заедно со основен финансиски преглед на поврзаните трошоци.

Обемот и нивото на известување ќе зависат од видот и обемот на обезбедената поддршка, со цел да се минимизира административниот товар, а воедно да се обезбеди отчетност и одговорно користење на средствата.

Прилог I

ОСНОВНИ ВРЕДНОСТИ НА ФОНДОТ

Овој документ ги утврдува основните вредности кои се фундаментални за работата на сите иницијативи на граѓанското општество поддржани од Фондот за граѓански итни случаи. Тој ги утврдува општите упатства за одговорност кон засегнатите страни и јавноста за организациите на граѓанското општество и активистите во сите иницијативи поддржани од Фондот за граѓански итни случаи.

Од сите вклучени во работата на иницијативите на граѓанското општество поддржани од Фондот за граѓански итни случаи се очекува да се посветат и да работат во согласност со овие основни вредности во сите фази од нивните активности. Фондот, исто така, се обврзува да ги вклучи овие вредности во сите свои договорни и вондоговорни односи со своите корисници на грантови и да обезбеди дека овие вредности секогаш се почитуваат.

Транспарентност и отчетност

Со отвореност, искреност и јасност во врска со структурите, мисијата, политиките, активностите, намерите и резултатите во однос на Фондот за граѓански итни случаи, целните групи и корисниците и јавноста, како и преземање одговорност за нивните постапки и наменети и ненамерни резултати

Интегритет и доверба

Со почитување на највисоките стандарди за програмски и финансиски интегритет и избегнување на лажно претставување, измама, злоупотреба на средства и/или судир на интереси, со преземање на сите потребни и можни мерки за да се осигури дека нема врски со лица или организации за кои е познато дека се вклучени во неетички или нелегални практики, како и со почитување на доверливоста и почитување на правото на приватност, особено кога се работи со чувствителни или приватни информации на луѓе и заедници.

Посветеност кон човековите права, недискриминацијата и социјалната правда

преку почитување на еднаквите права и достоинство на сите луѓе и вреднување, почитување и настојување да се поттикне различноста и недискриминацијата и еднаквиот третман за сите, преку промовирање на човековите права, различноста, родовата еднаквост, непристрасноста, недискриминацијата, и внатрешно и надворешно, како и воздржување од вклучување во какви било активности, јавни изјави и/или дејствија што ги поткопуваат овие вредности, како и преку настојување да се најдат еколошки свесни и одржливи решенија и разгледување на потенцијалното влијание врз животната средина од сите нивни активности како одговорност за грижа и заштита на животната средина за сегашните и идните генерации.

Демократија и владеење на правото

преку почитување на основните вредности на демократијата, вклучувајќи еднаквост, почитување на основните слободи, демократско управување, слобода на медиумите и

плурализам и активно граѓанско учество, преку дејствување во согласност со важечкото законодавство на соодветните земји.

Посветеност кон ненасилство

преку почитување на ненасилните принципи во сите поддржани активности и отфрлање на употребата, промоцијата или одобрувањето на насилство или поттикнување на насилство. Фондот поддржува граѓански ангажман и активизам што се спроведуваат преку мирни и ненасилни средства, вклучително и во контексти обележани со тензии, репресија или зголемени ризици.

Учество на граѓаните и ангажман на заедницата

преку поттикнување на средина што поттикнува силно учество од секој поединец, без оглед на потеклото, за активно вклучување во обликувањето на праведно општество во земјите во кои живеат, преку вклучување на заедниците на кои им служат во планирањето и спроведувањето на програмите, како и преку почитување на различните видови активизам и гледишта за прашања од јавен интерес и создавање средина каде што идеите можат слободно да се дебатираат.

Управување со ресурсите и принцип на непрофитна организација

преку управување и максимизирање на влијанието на доверените финансиски и нефинансиски ресурси, обезбедување пропорционални стандарди за финансиски процедури и внатрешни контроли, во согласност со мисијата и вредностите на непрофитната организација на граѓанското општество.

Сите кандидати се должни да се изјаснат за време на процесот на аплицирање во онлајн системот дали се придржуваат до овие основни вредности.

Прилог II

ДЕКЛАРАЦИЈА ЗА ПОЛИТИЧКИ ИЗЛОЖЕНИ ЛИЦА (ПИЛ)

Политички изложено лице значи секое домашно или странско физичко лице на кое му се доверени или му биле доверени истакнати јавни функции, како што се:

- Претседател, Премиер, Министер, Заменик-Министер, Политички Советник, Началник на Генералштабот;
- Членови на Парламентот;
- Членови на Водечките/Управните Органи на Политичките Партии, на централно или локално ниво;
- Членови на Уставниот Суд и Врховниот Суд;
- Амбасадори или Врховните Заменици или Високи Воени Функционери;
- Градоначалници, Заменик-Градоначалници, Општински Директори, Политички Советници на Градоначалници и Заменик-Градоначалници, Началник на Генералштабот на Градоначалници и Заменик-Градоначалници;
- Членови на Листите на Политичките Партии кои се Кандидираат на Локални или Национални Избори;
- Членови на Општинските Собранија.

Лицата на една од горенаведените позиции се сметаат за ПЕЛ ако моментално извршуваат таква функција или ја извршувале во период од четири (4) години пред датумот на поднесување на барањето за финансирање до Фондот за граѓански итни случаи.

(Важи за невладини организации) За да бидат подобни за овој фонд, таквите лица не смеат да бидат на раководни позиции во организацијата на граѓанското општество што аплицира, како што се:

- Претседател на Собранието на членови,
- Претседател или член на Управниот одбор,
- Извршен директор,
- Менаџер (програмски или финансиски) или која било слична позиција на вишо ниво.

(Важи за поединци/иницијатива) За да бидат подобни за средства за граѓански вонредни состојби, таквите лица или главни членови на иницијативата не смеат да спаѓаат во една од категориите наведени погоре.

Сите кандидати се должни да декларираат за време на процесот на аплицирање во онлајн системот дали спаѓаат во некоја од ситуациите што се сметаат за неприфатливи поради вклученоста на ПЕЛ во нивната организација/иницијатива.